

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ПРАКТИКУМ З ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

**Навчально-методичний посібник
для студентів напрямку підготовки
6.030401 «Правознавство»**

Київ – 2014

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

А.Ю. НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА

ПРАКТИКУМ З ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

**Навчально-методичний посібник
для студентів напрямку підготовки
6.030401 «Правознавство»**

Київ – 2014

УДК 34:004
ББК 67.9 (4 Укр)
НЗ7

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 2 від 15.10.2014 р.)

Рецензенти:

- Завідувач кафедри правознавство Інституту суспільства Київського університету імені Б. Грінченка, доктор юридичних наук, професор І.В. Труш;
- Завідувач кафедри цивільних та адміністративно-правових дисциплін Академії муніципального управління, доктор юридичних наук, професор Л.Л. Кінашук.

Н 37 Нашинець-Наумова А.Ю. Практикум з інформаційного права: навчально-методичний посібник / А.Ю. Нашинець-Наумова. – К.: , 2014. – 20 с.

У практикумі викладено загальні методичні рекомендації до вирішення задач з навчальної дисципліни «Інформаційне право». Запропоноване навчальне видання включає перелік основних питань, завдання до кожної теми, тестові завдання та перелік рекомендованої літератури.

Для студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

© А.Ю. Нашинець-Наумова, 2014

ЗМІСТ

Вступ	5
Загальні методичні рекомендації до вирішення задач	6
<i>Змістовий модуль №1 «Основні положення інформаційного права»</i>	8
Тема 1. Предмет інформаційного права та його принципи. Методи інформаційного права.....	8
Тема 2. Поняття і класифікація інформації.....	10
Тема 3. Інформаційно-правові норми та інформаційно-правові відносини (їх сутність, структура, види).....	12
<i>Змістовий модуль №2 «Інформаційна безпека»</i>	15
Тема 4. Загальна характеристика інформаційної безпеки.....	15
Тема 5. Система забезпечення інформаційної безпеки.....	16
Тема 6. Інформаційна безпека суспільства.....	18
Тестові завдання з дисципліни «Інформаційне право»	21
Список рекомендованої літератури	28

ВСТУП

Практикум підготовлено у відповідності з розробленою автором програмою курсу «Інформаційне право».

Метою вивчення навчальної дисципліни являється формування у студентів певного рівня правової культури фахівця, на основі засвоєння правових знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Інформаційне право» та можливості їх практичного застосування.

Важливими завданнями навчального курсу вбачаються: 1). теоретичне визначення в основах системи правового регулювання соціальних інформаційних відносин; 2). визначення в понятійному апараті та природі інформаційного права його зв'язку з іншими традиційними інститутами і галузями права; 3). формування у студентів навичок щодо застосування норм інформаційного права у майбутній практичній діяльності.

Сучасний практикум підготовлений таким чином, щоб в процесі вивчення курсу «Інформаційне право» студенти мали можливість не тільки здобути концептуальні знання з інформаційного права, але й орієнтуватися у тих нагальних проблемах, які існують у сфері правового регулювання інформаційно-правових інститутів.

Інформаційне право вивчає інформаційну сутність (інформаційну будову) права як складної соціальної системи, ґрунтуючись при цьому разом з традиційними методами і способами права також на інші юридичні дисципліни. Окремі положення інформаційного права базуються на теоретичних засадах міжгалузевих інституцій законодавства та юридичної науки: господарського, цивільного, банківського права, права інтелектуальної власності тощо.

Знання, вміння, та навички отримані студентами при вивченні навчальної дисципліни «Інформаційне право» необхідні для використання в професійній діяльності у якості державних виконавців, юристів, документознавців, працівників архівних установ, секретарів, інспекторів відділів кадрів тощо.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧ (та/або ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ)

Однією із форм навчальних занять, під час яких студенти набувають знань та умінь із інформаційного права є практичні заняття.

Практичне заняття – форма навчального заняття, під час якої для студентів організовується аналіз окремих теоретичних положень з дисципліни «Інформаційне право», формуються навички і вміння їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно сформульованих завдань. Основними завданнями практичного заняття є поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи; накопичення первинного досвіду організації роботи та технікою управління; оволодіння початковими навиками роботи із нормативними документами.

Структура практичного заняття: попередній контроль знань, навичок і умінь студентів; формулювання загальної проблеми та її обговорення за участю студентів; розв'язування задач та їх обговорення.

Перш ніж приступити до вирішення задачі, необхідно визначити, яких правовідносин у сфері правового регулювання інформаційно-правових інститутів вона стосується, вивчити відповідну навчально-методичну літературу, необхідні нормативні акти.

Відповіді на поставлені в задачі питання повинні бути повними, обґрунтованими, необхідно не тільки вказати на можливі порушення норм чинного законодавства, а й визначити наслідки такого порушення, відновлення порушеного права і засоби захисту прав сторін у інформаційно-правових інститутах. При цьому необхідно посилатися на конкретні статті, пункти нормативних актів. При вирішенні задач необхідно використовувати нормативно-правову базу України.

При вирішенні задач студенти мають використовувати наступний алгоритм їх розв'язання.

Вирішення правового спору здійснюється у 3 етапи:

1. З'ясовуюча частина
2. Підготовча частина

3. Письмова частина

На першому етапі (*з'ясовуюча частина*) відбувається:

- 1) з'ясування спірних обставин або тих, що порушують права чи інтереси осіб;
- 2) кваліфікація усіх обставин відповідно до норм чинного законодавства;
- 3) попереднє вирішення проблеми відповідно до чинного законодавства.

Підготовча частина складається із наступних дій:

- 1) встановлення порядку захисту порушених прав чи інтересів (відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації; адміністративна відповідальність за порушення інформаційного законодавства; відповідальності за порушення умов зберігання, використання архівних документів та їх знищення; відповідальність за порушення законодавства про бібліотечну справу тощо);
- 2) встановлення форми захисту (позовна заява, скарга, заява тощо);
- 3) перевірка дотримання строку позовної давності;
- 4) визначення винної особи та особи, яка має право на звернення;
- 5) визначення підвідомчості спору;
- 6) визначення підсудності.

Третій етап – *письмова частина* – полягає власне у написанні розв'язання.

Письмова відповідь має містити:

- 1) вказівку на суть порушеного права чи інтересу, у тому числі наводяться необхідні розрахунки (якщо умова задачі дозволяє це зробити);
- 2) при викладенні суті спору обов'язковим є мотивування власної позиції, тобто посилання на нормативно-правові акти, які регулюють спірні відносини та вирішують спір по суті. При цьому обов'язково потрібно враховувати положення щодо юридичної сили та дії нормативно-правових актів у часі та просторі;
- 3) за кожним порушенням права чи інтересу наводиться попередній висновок;
- 4) у кінці наводиться загальний висновок, який і є відповіддю на поставлене у задачі завдання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №1

«Основні положення інформаційного права»

Тема 1. Предмет інформаційного права та його принципи. Методи інформаційного права (2 години)

1. Правова природа інформаційного права в Україні.
2. Поняття, предмет, принципи інформаційного права.
3. Інформаційне право як наука і як навчальна дисципліна.
4. Методи інформаційного права.

Задача 1.

На закритому хімічному підприємстві, яке розташоване в межах міста і яке знаходиться поблизу від державного кордону, в результаті аварії стався викид шкідливих речовин в атмосферу. Міська адміністрація вжила необхідних заходів з евакуації громадян із заражених територій і запобігла витоку небажаної інформації про аварію. При цьому вона заборонила керівництву підприємства передавати вітчизняним та зарубіжним ЗМІ інформацію про масштаби аварії та відомості, що стосуються життя населених пунктів, які входять в зону досяжності поширення шкідливих речовин. Водночас адміністрація, приймаючи таке рішення, посилалася на закритість виробництва хімічного підприємства.

Чи правомірні дії міської адміністрації з точки зору норм інформаційного права?

Хід вирішення задачі.

Відповідно ст.8 Закону України «Про державну таємницю», інформація про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян – є відкритою. Також відповідно ст.21 Закону України «Про інформацію», до інформації з обмеженим доступом не можуть бути віднесені відомості про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей.

Висновок.

Дії міської адміністрації є неправомірними.

Задача 2.

Студент Інституту суспільства Київського університету імені Б. Грінченка Шелест в ході написання дипломної роботи звернувся до бібліотеки навчального закладу з запитом – підібрати йому неопубліковані роботи та іншу інформацію, яка стосується діяльності Радянського інформаційного бюро і центральних газет у роки Великої Вітчизняної війни. В бібліотеці Шелесту відмовили в проханні, сказавши, що ці джерела знаходяться в спеціальному сховищі бібліотеки, до яких студенти не мають доступу. Шелест поскаржився на працівників бібліотеки ректору університету, але їй останній відмовив йому, зауваживши, що подібна інформація підбирається лише в наукових цілях. Шелест написав скаргу до Міністерства освіти та науки України.

Чи правомірними є дії працівників бібліотеки з точки зору інформаційно-правових відносин?

Задача 3.

Інженер-програміст Іванов був прийнятий на роботу в приватне акціонерне товариство «Онор», де на нього поклалися функції оператора ЕОМ щодо введення норм чинного законодавства в інформаційні бази, які «Онор» продавав на комерційній основі підприємствам легкої промисловості. У вільний від введення інформації час Іванову вдалося розробити і впровадити більш досконалий алгоритм обробки правової інформації в інформаційній базі, що помітно підвищило її цінність і призвело до отримання значного прибутку. На зборах засновників приватного акціонерного товариства «Онор» було запропоновано преміювати Іванова, а його розробку використовувати в ході реалізації модернізованої програми на вигідних комерційних умовах. Однак Іванов заявив керівництву товариства, що воно порушує його авторські права, і зажадав, щоб йому відраховували весь прибуток за використання його програмного продукту.

Як вирішити цей спір з позиції норм інформаційного права?

Завдання 1.

Здійснити пошук в мережі Інтернет відомостей щодо джерел інформаційного права. Результати пошуку обробити аналітично.

Завдання 2.

У відповідних джерелах, в тому числі – у мережі Інтернет здійснити пошук поняття «інформація».

Література [1]; [5]; [6]; [10]; [14]; [19]; [22]; [32]; [33].

Тема 2. Поняття і класифікація інформації (2 години)

1. Поняття «інформація».
2. Класифікація інформації.
3. Право на інформацію та її обмеження.
4. Моделі здійснення права на інформацію в європейських країнах.

Задача 1.

Юридичне агентство «Гомер» звернулося до Комітету Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з питань корпоративного управління, емісії та обігу пайових цінних паперів з проханням надати йому право на поширення інформації про цінні папери комерційних банків та інших кредитних організацій. Керівництво Комітету, розглянувши заяву та нотаріально завірених копії реєстраційних документів агентства, відмовило йому в укладенні договору на поширення вказаної інформації на тій підставі, що агентство «Гомер» займається лише експертизою проектів законів. Керівництво юридичного агентства «Гомер», посилаючись на Статут агентства, повідомило керівництву Комітету про спеціалізацію його працівників в сфері поширення будь-якої соціально-правової інформації. Опираючись на ці факти, агентство оскаржило рішення Комітету Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з питань корпоративного управління.

Чи правомірними є дії Комітету Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку?

Хід вирішення задачі.

Відповідно ст. 155 Господарського Кодексу України, відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта

господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання є комерційною таємницею. У задачі йде мова про поширення інформації щодо цінних паперів комерційних банків та кредитних організацій, а це інформація, яка пов'язана з фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання, відповідно є закритою. Також відповідно ст. 30 Закону України «Про інформацію», інформація з обмеженим доступом поділяється на конфіденційну та таємну. При цьому до таємної належить інформація, що містить відомості, які становлять державну або іншу передбачену законодавством таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі.

Висновок.

Дії Комітету Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є правомірними.

Задача 2.

Наприкінці року по телебаченню повідомили, що всі борги по зарплаті працівникам бюджетної сфери погашені. У той же час у деяких районах Волинської області вчителі оголосили страйк у зв'язку з невиплатою заробітної плати за останні чотири місяці. Журналіст Сухінін звернувся до адміністрації Волинської області з проханням надати йому документи, що містять докладні відомості про використання бюджетних коштів області за минулий рік. Йому в цьому проханні відмовили, посилаючись на те, що запитувана інформація є обмеженого доступу. Журналіст написав скаргу до Національної спілки журналістів України.

Чи правий Сухінін? Дати інформаційно-правову оцінку позиції адміністрації області.

Задача 3.

Державна архівна служба України (Укрдержархів) з дозволу Уряду України передала Державному архіву однієї з республік колишнього СРСР у постійне користування документи про особисте життя і діяльність керівників колишнього СРСР - уродженців цієї республіки. Дочка одного із зазначених керівників оскаржила до суду дії Укрдержархів, посилаючись на Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» і просила негайно повернути всі

документи до Києва.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

Завдання 1

Здійснити пошук наукової інформації про предмет, методи, функції та систему інформаційного права в електронних каталогах провідних наукових бібліотек України.

Завдання 2

Заповніть таблицю за такою схемою:

Вид інформації	Відомості, що
Інформація про фізичну особу	Відомості чи сукупність відомостей про фізичну

Література [1]; [4]; [8]; [12]; [15]; [20]; [22]; [32]; [34].

Тема 3. Інформаційно-правові норми та інформаційно-правові відносини (їх сутність, структура, види) (2 години)

1. Зміст і особливості правової норми.
2. Класифікація інформаційно-правових норм.
3. Структура інформаційно-правової норми.
4. Поняття та ознаки інформаційних правовідносин.
5. Елементи інформаційних правовідносин.
6. Види інформаційних правовідносин.

Задача 1.

Видавнича група «Фламмаріон» видала книгу з секретною медичною історією колишнього Президента Франції Міттерана (зокрема, те, що він був хворий на рак і приховував це близько 10 років, перебуваючи на посаді президента). Книга вийшла через 9 днів після смерті президента. Сім'я Міттерана подала позов до суду на видавничу групу «Фламмаріон».

Яке рішення повинен винести суд і точки зору норм міжнародного

інформаційного права?

Хід вирішення задачі.

У ст. 3 Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів міститься перелік інтересів, зокрема: приватність та інші легітимні приватні інтереси. Першим кроком при вирішенні питання обмеження доступу до інформації є встановлення, якому інтересу таке обмеження відповідає. Прикладом віднесення обмеження доступу до легітимного інтересу в нашій задачі є обмеження доступу до персональних даних фізичної особи, тобто захист права на невтручання в особисте і сімейне життя, навіть після смерті (право на приватність).

Висновок

Рішення суду повинно містити:

1. Заборону розповсюдження копії книги.
2. Визнання порушення лікарської таємниці.
3. Визнання порушення права на приватність померлого та завдання моральної шкоди почуттям членів родини.

Суд повинен також врахувати і те, що шкода, яка завдавалася репутації померлого, була особливо серйозною.

Водночас суд повинен врахувати також, що книга становила предмет суспільного інтересу (право суспільства бути поінформованим про будь-яке серйозне захворювання глави держави та про те, чи була здатна людина, яка знала про свою серйозну хворобу, займати найвищу державну посаду).

Задача 2.

Начальник управління міжнародних відносин Міністерства інфраструктури України Костюченко рекомендував підвідомчому міністерству об'єднанню «Простір» терміново включити до складу коштів міжнародного інформаційного обміну з російською фірмою «Пілон» інформаційні системи та мережі, для яких раніше були встановлені специфічні правила доступу до інформаційних ресурсів. Генеральний директор об'єднання «Простір» Логінов відмахнувся від Костюченка і розповів про його рекомендації заступнику міністра Семенову. Останній зауважив: «У нас горить договір з російською стороною, виконуй рекомендацію». Логінов не став заперечувати і вчинив так, як звелів керівник.

Чи порушені в цій ситуації правила міжнародного інформаційного права?

Задача 3.

У телепрограмі «Наука: реалії сьогодення», що транслювалася на першому національному каналі українського телебачення, доктор біологічних наук, професор Гончарук заходився міркувати про вплив Чорнобильської аварії на здоров'я дітей, що проживають в ураженій 30-кілометровій зоні. На закінчення він сказав: «А взагалі, шановні чорнобильці, я раджу вам на час вивезти своїх дітей з прилеглих до АЕС територій, так як зараз станція продовжує «димить», а в її роботі виявлені неполадки і як би вона знову не вибухнула». Ведучий телепрограми Шинкарук беззастережно підтримав вченого, відзначивши його великий внесок у дослідження біологічних проблем заражених територій після вибуху на Чорнобильській АЕС. Наступного дня після трансляції телепрограми, глави адміністрацій Чернігівської області України та Гомельської області Республіки Білорусь зажадали від керівництва Першого національного негайно спростувати брехливу інформацію, яка вводить в оману постраждале населення і суворо покарати ведучого Шинкарука. Професор Гончарук і журналіст Шинкарук відмовилися від спростування переданої інформації, посилаючись на публікації в пресі та власні погляди.

Чи допущені в цьому випадку зловживання свободою масової інформації?

Завдання 1

Віднайдіть у практиці Європейського суду з прав людини прецеденти, що стосуються прав особи в інформаційно-правовій сфері, проаналізуйте їх та складіть по них коротке резюме.

Література [1]; [2]; [9]; [13]; [14]; [15]; [21]; [30]; [31].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

«Інформаційна безпека»

Тема 4. Загальна характеристика інформаційної безпеки (2 години)

1. Поняття інформаційної безпеки.
2. Джерела загроз інформаційної безпеки України.
3. Основні складові інформаційної безпеки.
4. Забезпечення інформаційної безпеки.

Задача 1.

Журналісти газети «Факти» вирішили відвідати судове засідання районного суду у справі громадянина Порохова, обвинуваченого в розкраданні предметів, що мають особливу історичну і художню цінність. Судовий пристав-виконавець нічим не мотивуючи свої дії, не пустив журналістів до залу суду.

Які принципи правового регулювання у сфері інформації в цьому випадку були порушені?

Задача 2.

Програміст Назаров кілька років працював на підприємстві з іноземними інвестиціями «Стенол». Однак при прийомі його на роботу не обговорювалися і не були прописані в трудовому договорі його майнові права на програми, які він розроблятиме. За час трудової діяльності Назаров розробив ефективну систему автоматизації обліку товарів на підприємстві. Але не задоволений своєю заробітною платою, він звільнився, запропонувавши керівництву підприємства «Стенол» свої платні послуги зі супроводження та модернізації програмного забезпечення створеної ним системи. Керівництво визнало запитану Назаровим оплату занадто високою і відхилило його пропозицію. Згодом на підприємство «Стенол» був прийнятий на роботу програміст Навроцький, на якого теж були покладені обов'язки з розвитку та супроводження системи автоматизованого обліку товарів на підприємстві. Навроцький, відчував, що йому не вдасться домогтися бажаної угоди з адміністрацією підприємства, модифікував свою програму, в результаті чого вона припинила нормально функціонувати, а це практично паралізувало всю систему обліку в «Стенол».

Оцініть ситуацію, що склалася з інформаційно-правової позиції. Як кваліфікувати дії програміста Назарова ?

Задача 3.

Міжнародна фірма «Нок» купила у правовласника за готівку програмний продукт, який знадобився цій фірмі для розробки власних електронних карт. Програмне забезпечення було встановлено на 25 ЕОМ з метою її використання в автоматизованій інформаційно-правовій системі.

Чи порушила в цьому випадку міжнародна фірма «Нок» інформаційне законодавство ?

Завдання 1.

Проаналізуйте Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Pinto Coelho проти Португалії». Якими критеріями користувався суд для визначення правомірності розкриття інформації?

Література [1]; [3]; [7]; [11]; [16]; [17]; [22]; [29]; [33].

Тема 5. Система забезпечення інформаційної безпеки (2 години)

1. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки.
2. Рівні інформаційної безпеки.
3. Загрози інформаційної безпеки.

Задача 1.

Між ПАТ «ТЕРРА БАНК» та Міжнародною юридичною фірмою «Gide Loyrette Nouel» підписана угода про надання останнім послуг. Керівник ПАТ «ТЕРРА БАНК» Клименко відмовив в наданні копії договору Міжнародній юридичній фірмі «Gide Loyrette Nouel», надавши тільки інформацію, яка, на його думку, стосувалася умов отримання бюджетних коштів та надання відповідних послуг. При цьому як підставу для відмови в наданні копії самого договору Клименко послався на те, що договір може містити також комерційну таємницю та іншу конфіденційну інформацію.

Чи слід вважати відмову Клименка в цій ситуації правомірною?

Хід вирішення задачі.

Оскільки в договорі йдеться про розпорядження бюджетними коштами, то до нього не може бути обмежений доступ відповідно до ч.5 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Якщо Клименко не знав і не повинен знати, чи є певна інформація, яка міститься в договорі конфіденційною, то обов'язок отримувати згоду в особі не виникає, оскільки не зрозуміло, щодо якої саме інформації слід отримувати згоду. Якщо частина інформації у договорі є конфіденційною на підставі закону або визначення її такою юридичною особою, то цю інформацію Клименко повинен закреслити і надати копію договору з відповідними вилученнями.

Висновок

У цій ситуації відмову Клименка – керівника ПАТ «ТЕРРА БАНК» слід вважати неправомірною.

Задача 2.

Національне інформаційне агентство, використовуючи можливості контролю телефонних каналів зв'язку, перешкоджало недержавному підприємству «Пегас» в реалізації його функцій міжнародного інформаційного обміну та пропонувало йому укласти договір на надання послуг у галузі експлуатації каналів зв'язку. Однак умови, на яких пропонувалося укласти цей договір, були для підприємства «Пегас» не вигідні: згідно з умовами договору, воно повинно було передати національному інформаційному агентству за послуги свої майнові права на 25 % акцій.

Чи правомірні дії національного агентства з точки зору законодавства щодо міжнародного інформаційного обміну ?

Задача 3.

Комерційний банк «Укрсоцбанк» уклав договір з юридичною фірмою «Nastua» про впровадження в своєму юридичному відділі найсучасніших інформаційних систем «Банківське право» і «Правові основи роботи з цінними паперами». Юридична фірма встановила в банку названі системи, отримала обумовлену винагороду і, попередивши банк про конфіденційність отриманих ним відомостей про системи, приступила до виконання нового замовлення. Президент банку «Укрсоцбанк» Сміян вирішив зробити приємне своєму колезі голові правління

банку «Юст» Шахову, і одного разу передав його IT-спеціалістам всю інформацію про нові системи. Дізнавшись про це, генеральний директор юридичної фірми «Nactua» Безсонов подав позов до суду на банк «Укрсоцбанк» і зажадав відшкодування фірмі заподіяної шкоди за розголошення конфіденційних відомостей.

Які норми інформаційного законодавства були порушені і яке рішення має прийняти суд ?

Завдання 1.

Проаналізуйте Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Aditions Pion проти Франції». Який підхід застосований судом для визначення правомірності обмеження поширення інформації. Чи може аналогічний підхід застосовуватися і до обмеження доступу до інформації?

Література [1]; [5]; [6]; [13]; [14]; [15]; [21]; [30]; [31].

Тема 6. Інформаційна безпека суспільства (2 година)

1. Загальна характеристика інформаційної безпеки суспільства.
2. Загальна характеристика інформаційної безпеки особистості.
3. Загрози інформаційної безпеки суспільства.
4. Загрози безпеки держави в інформаційній сфері.

Задача 1.

Керівник служби безпеки фірми «Тегола» склав для персоналу фірми інструкцію по роботі з документами, що становлять комерційну таємницю. Відповідно до цієї інструкції працівники фірми повинні були давати відповідну підписку про її нерозголошення, або це зобов'язання мало включатися в якості окремого пункту в трудову угоду того чи іншого працівника. Якщо відомості, що становлять комерційну таємницю, доводилося розголошувати своїм діловим партнерам або клієнтам фірми, то положення про нерозголошення таємниці обов'язково повинні були включатися у відповідні договори з учасниками правовідносин. З метою запобігання витоку комерційної інформації співробітникам фірми заборонялося передавати будь-яку інформацію правоохоронним органам; інформацію могли

передавати лише керівник фірми і керівник служби безпеки. Також в інструкцію були введені положення, що дозволяють здійснювати фото- та кінозйомку службових та інших приміщень з письмового дозволу директора фірми «Тегола».

Дайте правову оцінку положень цієї інструкції з точки зору законодавства про інформаційну безпеку.

Хід вирішення задачі.

Положення (інструкція) про комерційну таємницю є основним документом у захисті інформації від несанкціонованого доступу. Слід зауважити, що попередньо працівник обов'язково повинен бути ознайомлений з переліком такої інформації. Адже якщо йому не відомо про те, які відомості належать до комерційної таємниці, то, відповідно, він не несе відповідальності за їх розголошення. Відомості комерційного характеру є комерційною таємницею чи конфіденційною інформацією лише у тому разі, якщо це документально підтверджено відповідним волевиявленням їх власника.

Висновок

Положення інструкції, яку розробив керівник служби безпеки фірми «Тегола» є правомірними і відповідають чинному інформаційному законодавству.

Задача 2.

Публіцист Волков надрукував у газеті «Вести» цікаву статтю під назвою «Скарби України», в якій привів отримані від експерта Служби Безпеки України Нестерова загальні відомості про державні запаси дорогоцінних металів і каменів, а також назвав розміри золотого запасу та валютних резервів України. Керівник відділу Служби Безпеки України Романов, прочитавши в газеті статтю Волкова і з'ясувавши, звідки він отримав інформацію, поставив перед своїм керівництвом питання про притягнення до відповідальності Нестерова за розголошення відомостей, які відносяться до державної таємниці.

Проаналізуйте цю ситуацію з точки зору законодавства про інформаційну безпеку.

Задача 3.

Депутати Оболонської районної в місті Києві ради звернулися до Міністерства освіти і науки України з проханням направити до районного архіву копії

документів жителів Оболонського району, **які** захистили кандидатські і докторські дисертації за останні десять років з тим, щоб сформувати власний масив інформації про науковий потенціал району. У цьому проханні було відмовлено на тій підставі, що всі масиви документів, що зберігаються в базах даних Міністерства освіти України, є виключно державними інформаційними ресурсами і відносяться до інформації з обмеженим доступом.

Чи є в даній ситуації порушення інформаційного законодавства, що регулює безпеку інформаційних ресурсів в Україні ?

Завдання 1

Розробити проект Доктрини інформаційної безпеки

Завдання 2

Сформулюйте професіограму фахівця в сфері управління інформаційною безпекою

Література [1]; [2]; [9]; [12]; [15]; [20]; [21]; [35]; [36].

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»

1. ПРЕДМЕТОМ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА Є

- A. Інформація
- B. Інформація, інформаційні відносини, інформаційні права і свободи
- C. Інформаційні ресурси
- D. Системи штучного інтелекту

2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО – ЦЕ

- A. Комплексна галузь права, система соціальних норм і відносин, що виникають в інформаційній сфері
- B. Галузь права, що регулює відносини щодо інформаційних ресурсів
- C. Комплексна галузь права, що регулює суспільні відносини
- D. Галузь права, що регулює відносини в сфері телекомунікацій

3. МЕТОДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

- A. Статистичні, математичні, соціальні
- B. Кримінально-правові
- C. Методи і засоби всієї системи права
- D. Конституційні та адміністративні

4. ФОРМАЛІЗАЦІЯ – ЦЕ

- A. Прийом наукового пізнання, що полягає у виявленні і уточненні змісту явища, що вивчається, через розгляд та фіксацію його форми і оперування нею
- B. Прийом практичного пізнання
- C. Домовленість науковців
- D. Прийом усунення помилок вимірювання

5. АБСТРАГУВАННЯ – ЦЕ

- A. Прийом наукового пізнання, уточнення змісту явища через розгляд та фіксацію його форми і оперування нею
- B. Алогічна операція, процес уявного виділення, вичленення необхідних в певний момент ознак
- C. Логічна операція, процес уявного виділення необхідних в певний момент ознак, властивостей предмета або явища, і уявного відволікання від інших ознак, властивостей і відношень цього предмета
- D. Прийом усунення помилок вимірювання

6. ІНФОРМАЦІЯ (ЗАКОНОДАВЧЕ ВИЗНАЧЕННЯ) – ЦЕ

- A. Відомості про оточуючий світ
- B. Документовані відомості про події, що відбуваються у навколишньому середовищі
- C. Будь-які дані чи відомості про події та явища, збережені на матеріальних носіях, у тому числі – в електронному вигляді
- D. Відомості про що-небудь

7. ВЛАСТИВОСТІ ІНФОРМАЦІЇ

- A. Системність, селективність, якість, універсальність, масовість, спадкоємність;
- B. Субстанціональна несамостійність, невичерпність, трансформуємість, масовість, здатність до обмеження, системність
- C. Фізична невідчужуваність, відокремленість, двоєдність, тиражованість, організаційної форми, екземплярність
- D. Відокремленість, двоєдність, тиражованість

8. ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

- A. Статистична, масова, соціальна, законодавча, довідково-енциклопедична
- B. Статистична, масова, документи, правова, інформація про діяльність державних органів влади
- C. Правова, інформація про діяльність державних органів влади

D. Статистична, масова, інформація про діяльність державних органів влади, права, персональні дані, довідково-енциклопедична, соціологічна, адміністративна

9. ОСНОВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

- A. Організаційно-технічні
- B. Технічні, програмні, криптографічні та правові
- C. Організаційно-управлінські
- D. Технічні, програмні та криптографічні

10. ГІПЕРПОСИЛАННЯ – ЦЕ ВИДІЛЕНИЙ ОБ'ЄКТ, ЩО

- A. Пов'язаний з іншим файлом і реагує на натискання кнопки «миші»
- B. Являє собою зноску в кінці тексту
- C. Являє собою зноску в середині тексту
- D. Пов'язаний з іншим файлом

11. ГІПЕРТЕКСТ – ЦЕ

- A. Текстовий документ великого розміру
- B. Графічний документ великого розміру
- C. Документ, що має посилання на інші документи
- D. Текстовий документ, що має посилання на інші документи
- E. Графічний документ, що має посилання на інші документи

12. ЯКА ПОСЛУГА НЕ Є ПОСЛУГОЮ ІNTERNET

- A. Мультимедіа інформаційні системи (World Wide Web)
- B. Пошук інформації (Rambler, Аппорт, Мета)
- C. Передача інформації (FTP)
- D. Комунікаційний сервіс (E-mail, Telnet, UseNet, IRC)
- E. Правильної відповіді немає

13. ЩО ОЗНАЧАЄ В ІNTERNET ПОНЯТТЯ WEB

- A. Графічна, мультимедійна частина ІNTERNET

- В. Будь-який документ в INTERNET
- С. Програма пошуку й відтворення сторінок в INTERNET
- Д. Місце знаходження файлу в INTERNET
- Е. Комп'ютер, підключений до INTERNET

14. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО – ЦЕ

- А. Суспільство, в якому громадяни мають доступ до інформації завдяки комп'ютерній техніці
- В. Суспільство, в якому діяльність людей забезпечується за допомогою інформаційних технологій та технологій зв'язку
- С. Суспільство, в якому сфери життєдіяльності людства забезпечуються за допомогою інформаційних технологій
- Д. Суспільство із стійкою адміністративно-командною системою

15. ОЗНАКИ ІНФОРМАЦІЇ

- А. Фізична невідчужуваність, двоєдність, тиражованість, організаційна форма, відокремленість, екземплярність
- В. Системність, селективність, субстанційна несамостійність, спадкоємність, невичерпність, масовість, трансформованість, універсальність, здатність до обмеження, якість
- С. Невичерпність, двоєдність, якість, обмеженість, спадкоємність, організаційна форма.
- Д. Якість, обмеженість, спадкоємність

16. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

- А. Правова і не правова, відкритого і обмеженого доступу
- В. Правова і не правова
- С. Відкритого і обмеженого доступу
- Д. Відкритого і закритого доступу

17. ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ – ЦЕ

- A. Процеси розповсюдження інформації
- B. Процеси створення, передачі, пошуку, отримання і розповсюдження інформації
- C. Процеси пошуку і отримання інформації
- D. Процеси використання інформації

18. ІНФОРМАЦІЙНА СФЕРА – ЦЕ СФЕРА

- A. Обігу інформації
- B. Створення інформації
- C. Обіг інформації, під час якого суб'єкти реалізують свої потреби і можливості по відношенню до інформації
- D. Отримання інформації

19. ОБ'ЄКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ

- A. Інформація, інформаційні ресурси
- B. Інформація, інформаційні ресурси, інформаційна інфраструктура
- C. Інформація, інформаційні ресурси, інформаційні системи
- D. Інформаційно-телекомунікаційні системи

20. ОБ'ЄКТИВНІ ЗАКОНИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ

- A. Закон неповного використання інформації, закон перекручування інформації
- B. Закон організації і обмеження інформації
- C. Закон організації і обмеження інформації, закон інформаційного випередження
- D. Закон Мерфі

21. ІНФОРМАЦІЙНА СФЕРА СКЛАДАЄТЬСЯ З

- A. Основної частини і частини обігу інформації
- B. Основної частини і забезпечувальної
- C. Забезпечувальної частини і частини обігу інформації
- D. Основної частини і другорядної

22. ДЕ НАКОПИЧУЄТЬСЯ РЕТРОСПЕКТИВНА ІНФОРМАЦІЯ

- A. В області пошуку і отримання інформації
- B. В області створення і розповсюдження інформації
- C. В області формування інформаційних ресурсів, інформаційних продуктів і послуг
- D. В області поширення інформації

23. ЩО ТАКЕ ДОКУМЕНТОВАНА ІНФОРМАЦІЯ

- A. Передбачена законом форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації шляхом фіксації на матеріальному носії
- B. Інформація, що готується і розповсюджується органами державної влади і місцевого самоврядування
- C. Інформація про особу
- D. Податкова інформація

24. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ – ЦЕ

- A. Документована інформація, яка підготовлена і призначена для задоволення потреб користувачів
- B. Документована інформація, що створена органами державної влади
- C. Документована інформація, що створена органами місцевого самоврядування
- D. Інформація, що створена ЗМІ

25. ВИДИ ДОКУМЕНТОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

- A. Інформація як результат творчості, що надається обов'язково, офіційна документована інформація, масова інформація
- B. Інформація як результат творчості, інформація, що надається обов'язково, персональні дані, офіційна документована інформація, масова інформація
- C. Інформація як результат творчості, персональні дані, інформація про вибори і референдуми, масова інформація, статистична інформація
- D. Персональні дані, інформація про вибори і референдуми, масова інформація, статистична інформація

26. ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ – ЦЕ

- A. Системи обробки даних з засобами накопичення, зберігання, пошуку і видачі даних
- B. Системи обробки даних з використанням комп'ютерної техніки, що реалізують інформаційні процеси
- C. Сукупність документів (масивів документів) і інформаційних технологій, що реалізують інформаційні процеси
- D. Будь-які системи обробки даних

27. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ – ЦЕ

- A. Сукупність документів в інформаційних системах
- B. Сукупність документів в інформаційній сфері
- C. Сукупність документів в базах даних
- D. Сукупність будь-яких документів

28. ДО СКЛАДУ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ВХОДЯТЬ НОРМИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ

- A. Порядок документування інформації та її захисту
- B. Порядок документування інформації, її захист, право власності та документи, категорії інформації з точки зору доступу до неї
- C. Право власності на документи, категорії інформації з точки зору доступу до неї
- D. Порядок документування інформації та її захисту

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Навчальне видання

НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА Анфіса Юрїївна

ПРАКТИКУМ З ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

**Навчально-методичний посібник
для студентів напрямку підготовки
6.030401 «Правознавство»**

В авторській редакції

Технічний редактор *Л.П. Лавринович*
Коректор *М.А. Зозуляк, А.Ю. Мишина*
Комп'ютерна верстка *П.В. Колотило*

Підп. до друку 15.10.14. Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Ум. друк. арк. 1,86. Обл.-вид. арк. 2,0.
Тираж 100 пр. Замовлення № 30-1

Видавець і виготовлювач

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

